

НАРОДЖЕННЯ РИМСЬКОГО ФЛОТУ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ ПУНІЧНОЇ ВІЙНИ

Солоха Денис,
здобувач вищої освіти першого рівня
історичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
e-mail: manfd@urk.net

Науковий керівник: **Секо Ярослав,**
кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

У 264 р. до н. е. Рим почав вести війну з Карфагеном. У цій війні стала очевидною асиметрія у військовій сфері: Карфаген був могутньою морською державою, тоді як Рим не мав ніякого бойового флоту. Його могутність трималася виключно на римських легіонах. Попри це, римляни наважилися кинути виклик Карфагену. Полібій писав: «Римляни, які до того часу не мали ні власного флоту, ні досвіду морських битв, наважилися кинути виклик Карфагену, що був тоді наймогутнішою морською державою» [1, с. 20].

До початку першої Пунічної війни Рим був континентальною країною. Його завоювання обмежувалися Італійським півостровом. Рим почав бачити в Карфагені, небезпечного противника, та прагнув розширення не тільки на суші, а й в морі. Для цього вони мали відібрати в фінікійців острів Сицилію, де була важлива торгівельна база.

Через Римські претензії на Сицилію та інші острови розпочалась Перша пунічна війна. На її початку римляни використовували перевагу на суходолі. Вони зуміли здобути Месану, яка була найблище до римських територій, та рушили в глибину острова. Після чого багато грецьких міст підкорилися без бою. Але це відбувалось на східній та центральній частині острова. У західній частині пунійці дуже добре закріпились, всі напади римлян відбивали, а за допомогою флоту боронили прибережні міста.

Без морського флоту Рим не мав змогу ні передавати допомогу військам, ні захищати власні береги від карфагенських пограбувань. За такої ситуації Риму потрібно було змінити стратегію, щоб змінити хід війни. Одного дня, під час шторму, римлянам вдалося захопити карфагенський корабель, який і став основою римського флоту.

Так як в Італії не було майстрів корабельної справи, Рим заручився послугами греків. І за 60 днів зміг збудувати понад 100 кораблів на основі карфагенської пентери (квінквіреми) та 20 тріер. Рим зробив ставку на швидкому, але суворому навчальному процесі. Та щоб не робили римляни вони не змогли б дати хороший бій пунійцям через нестачу знань та досвіду в морських боях.

Рим розумів, що перевагу вони можуть отримати лише у випадку тактичних змін. Замість того щоб просто скопіювати карфагенські кораблі, Рим їх модернізував додавши до них абордажний місток «corvus». Як писав А. Голдсуорсі, «корвус був геніально простою, але смертельно ефективною зброєю. Він дозволив римлянам, які програвали в маневруванні та морській тактиці, використати свою силу – ближній бій піхоти» [2, с. 84]. Також римляни змінили особовий склад корабля. Зазвичай в інших країнах гребцями були раби. Але Рим зробив своїх громадян гребцями, які були більш мотивованими та отримували гроші за це.

Так з новими кораблям, технологію, неочікуваністю, та мотивованими новобранцями командою яких навчали греки, Рим зумів перейняти перевагу в Карфагена на морі. Адаптивність, принципи, стандартизація, дисципліна, змогли проявити себе одразу після створення в найближчих боях.

Першим боєм стала битва при Мілах де в 260 р. до н. е., де з використанням нових технологій, сміливості та неочікуваності римський флот зумів розгромити флот Карфагену. При цьому співвідношення кораблів (90 проти 130) було на користь карфагенян. Після цієї битви Рим зумів зрівнятися з Карфагеном на морі.

Битва при Акраганті (262 р. до н. е.) стала однією із наймасштабніших десантних операцій того часу. У ній налічувалось з римського боку понад 40 000 десантників, 330 бойових кораблів. У Карфагена було 50 000 десантників і близько 330 кораблів. У цьому бою дуже добре показано, що на війні важлива не тільки тактика та сміливість, але й удача. Бій закінчився нищівною поразкою Карфагена. Важливими у ході війни стала осада Лілібея (276 р. до н. е.), яка тривала понад 9 років, битва при Дрепані (249 р. до н. е.). У цих битвах карфагенці мали перевагу.

Вирішальною стала битва при Егадських островах 10 березня 241 р. до н. е. Карфагенці після перемоги при Дрепані, надто повірили у себе і майже не піклувалися про свій флот. Хоча найпевніше, в казні не було коштів щоб тримати його в бойовій готовності. Флот пунійців поповнювався дуже швидко, але, за свідченнями Полібія, гребці й воїни були погано навченими та не мали досвіду. Ця битва стала вирішальною. У ній повністю розкрилась сила римського флоту. Римляни використовували таранну тактику, корвуси. Після нищівної поразки

Карфаген втратив перевагу на морі. Тож можна стверджувати, що ця битва стала початком занепаду Карфагена.

Перша пунічна війна стала для Риму суворим, але необхідним випробуванням. Він став новою морською державою, а не тільки сухопутною. Конфлікт зумів показати, що Рим є дуже гнучкою та адаптивною країною, яка за короткий проміжок часу може адаптуватися до нової культури та технологій. А якщо додати до цього римські винаходи та дисципліну, то можна стверджувати, що завдяки цьому Рим вийшов на новий рівень свого воєнного розвитку.

Висновки. За підсумками війни Сицилія та низка островів опинилися під владою Риму, і це дало йому суттєву перевагу перед Карфагеном. Прибутки від нових торговельних шляхів, ще більше допомагали у подальшій військовій експансії.

Перша пунічна війна, що тривала у 264–241 рр. до н. е. стала надзвичайно важливою подією для всього Середземномор'я. Вона похитнула владу Карфагена, у якій це місто було головною торговельною імперією і контролювало найважливіші торговельні шляхи. Зі свого боку Рим перетворився із сухопутної держави на регіональну морську потугу. Ця війна показали, що навіть країна без будь якого досвіду в мореплавстві, з достатнім бажанням, дисципліною та крихтою вдачі, може досягнути свого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полібій. Загальна Історія. 2004. 20 с.
2. Adrian Goldsworthy. The Fall of Carthage: The Punic Wars. 2006. 84 p.
3. Іван Крип'якевич. Всесвітня Історія. Либідь. 1995. 290–294 с.
4. Iyubov Smirnova. World history of the fleet. 2001. 30 p.